

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie amfibieën

Witlipboomkikker

Litoria infrafrenata

De witlipboomkikker is een actieve, relatief grote boomkikker. Ze hebben een mooie groene kleur met een typerende, strak afstekende witte streep op hun lip.

Witlipboomkikkers zijn geschikt voor de ervaren kikkerhouder en kunnen vrij oud worden. Houd er wel rekening mee dat ze aardig wat geluid kunnen produceren!

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de witlipboomkikker het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

De witlipboomkikker (*Litoria infrafrenata*) behoort tot het geslacht *Litoria* van de familie van de boomkikkers. Dit is één van de grootste boomkikkersoorten ter wereld: ze worden gemiddeld twaalf tot veertien centimeter lang en wilde exemplaren bereiken soms zelfs lengtes van vijftien centimeter! Ze kunnen bij de juiste verzorging meer dan tien jaar oud worden.

De witlipboomkikker heeft, zoals de naam al zegt, een duidelijke witte streep op de onderlip. Deze witte streep loopt naar achteren door tot aan de schouder. Ook op het onderste deel van de achterpoten is een witte streep aanwezig. Deze is bij mannetjes in het paarseizoen zalmroze van kleur. Witlipboomkikkers in goede conditie zijn vrijwel altijd groen van kleur met een witte buik en bruinige tenen. Bij bepaalde temperaturen, gemoedstoestanden en achtergrondkleuren kan de kikker ook bruin kleuren. De onder- en zijkanten van de kikker kunnen erg onregelmatig van oppervlak zijn, maar de rest van het lichaam is helemaal glad. De vingers en tenen zijn voorzien van vrij grote hechtschijven, een soort zuignapjes, en tussen de vingers en tenen zijn zwemvliezen aanwezig. De zwemvliezen tussen de tenen zijn volledig ontwikkeld, die tussen de vingers voor ongeveer de helft. Met behulp van de hechtschijven kan de kikker klimmen en zich vasthechten aan steile oppervlakken. Ze kunnen goed uit de voeten in begroeiing, maar op de grond zijn ze een stuk minder snel. De witlipboomkikker heeft zeer grote ogen met een horizontale pupil.

Verschillende varianten

De witlipboomkikker is ook wel bekend onder de namen reuzenboomkikker en Indonesische reuzenboomkikker. De soort lijkt erg op de verwante koraalteenboomkikker (*Litoria caerulea*), maar de witlipboomkikker wordt groter, is minder plomp en heeft een spitsere kop. Ook mist de koraalteenboomkikker de witte streep op de lip.

Van nature

Witlipboomkikkers komen voor in Australië in het uiterst noordoostelijke deel van de provincie Queensland, zuidelijker is het voor hen te koud om te overleven. Daarnaast leeft de soort op een aantal eilanden in Indonesië, Papoea-Nieuw-Guinea en de Admiraliteitseilanden die deel uitmaken van de Bismarck-archipel.

De leefomgeving bestaat uit warme, vochtige, begroeide streken, met name regenwouden. De witlipboomkikker wordt echter ook wel eens aangetroffen in bebouwde omgevingen zoals bebouwing in bossen of plantages. Hij leeft op de takken van struiken en palmen.

Witlipboomkikkers worden actief tijdens warme, vochtige avonden en nachten. Overdag zoeken ze een koele, donkere en vochtige plek om te slapen. Meerdere keren per dag wordt er een bad genomen om de huid vochtig te houden.

Net als de meeste grote boomkikkers hebben witlipboomkikkers een speciale vochtblaas, waarin ze extra vocht kunnen opslaan. Deze vochtblaas wordt meerdere malen per dag verversd als er water beschikbaar is. Bovendien kunnen de meeste boomkikkers deze vochtblaas legen als ze bedreigd worden, het komt dan als een harde waterstraal naar buiten.

Bij aanraking door een vijand produceren mannetjes een geluid dat lijkt op het mauwen van een kat. De witlipboomkikker is actiever en schichtiger dan de verwante koraalteenboomkikker.

Huisvesting

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een terrarium komt heel wat kijken. In de handleiding over terrariumtechniek leest u hoe u dat aan kunt pakken.

Witlipboomkikkers zijn geen sociale dieren, maar kunnen in groepen van tot zo'n zes dieren worden gehouden. Vanwege de grootte van de kikkers en hun behoefte om te klimmen is een ruim en hoog terrarium nodig: een terrarium met een minimale grootte van 110 x 50 x 50 centimeter (hoogte x breedte x diepte) voldoet voor vier volwassen exemplaren. Een rooster als dak van het terrarium is nodig voor ventilatie. Zorg ervoor dat dit stevig te sluiten is om te voorkomen dat de kikkers ontsnappen.

Bepaal van tevoren waar het terrarium moet komen te staan, een volledig ingericht terrarium is namelijk zwaar en dus moeilijk te verplaatsen. Zorg er in ieder geval voor dat het terrarium stabiel en niet op de tocht staat. Ook moet het terrarium veel natuurlijk daglicht krijgen, maar geen volle zon want achter het glas loopt de temperatuur hoog op!

In het terrarium moet zoveel mogelijk, zowel qua inrichting als klimaat, een regenwoud worden nagebootst. De bodembedekking moet goed vocht kunnen vasthouden: stukken schors, turfmoalm, kokosvezel, barksoorten en humus zijn zeer geschikt. Een gedeelte moet bekleed zijn met levend mos of *Spaghnum*. Het terrarium kan verder ingericht worden met stobben (stronken van bijvoorbeeld eikenboompjes), platen kurkschors, stenen en stevige grootbladige planten. Dit kunnen levende planten zijn zoals *Ficus*, *Monstera* en *Philodendron*, of kunstplanten. Deze moeten zo geplaatst worden dat ze een aantal klim-, schuil- en zitplaatsen vormen. Planten die afkomstig zijn van een kwekerij moeten eerst schoongemaakt worden. Stammetjes om in te klimmen moeten minimaal zo breed zijn als de doorsnede van het lichaam van de kikker. Een grote schaal met een ondiepe laag water mag niet ontbreken. Zorg er voor dat de kikker gemakkelijk uit de schaal kan klimmen, want boomkikkers zijn niet zulke goede zwimmers.

Kies voor een terrarium en inrichting die eenvoudig schoon te maken zijn. Witlipboomkikkers zijn namelijk actieve boomkikkers met een grote eetlust en ze zullen dus een grote hoeveelheid afval produceren. Laat planten bij voorkeur in de pot staan zodat ook zij uit het terrarium kunnen worden gehaald. Zorg er wel voor dat ze stabiel staan.

De dagtemperatuur in het terrarium moet 25 tot 28 graden Celsius bedragen. 's Nachts mag de temperatuur niet verder dalen dan tot 22 graden Celsius. Gebruik een daglichtlamp (bijvoorbeeld TL) voor de verlichting van het terrarium en een thermostaatgestuurde warmtemat voor de verwarming. Daarnaast moet een UV-b-lamp aanwezig zijn (zie onder "voeding"). De verlichting mag twaalf uur per dag branden.

Zodra de hoofdverlichting aan het einde van de dag wordt uitgeschakeld, kan worden overgegaan op maanverlichting (lampje van 15 Watt met lage lichtopbrengst). De kikkers worden dan actief en zullen op jacht gaan naar voedsel. De maanverlichting stelt u bovendien in staat de jagende dieren te observeren. Zorg ervoor dat alle lampen goed afgeschermd zijn, zodat de kikker zich niet aan de lampen kan branden.

De luchtvochtigheid in het terrarium kan op peil worden gehouden door iedere avond voldoende lauw water te sproeien. Na het uitschakelen van de verlichting moet de vochtigheid oplopen richting 100%. Deze moet overdag door ventilatie teruggebracht worden naar 60 tot 80%. Meet de luchtvochtigheid in het terrarium met behulp van een hygrometer.

In het terrarium, zowel voor het besproeien als in de waterschaal, mag uitsluitend zacht (= kalkarm, minder dan 7°DH) en pH neutraal (pH= 7) water worden gebruikt. Dit water mag geen chloor bevatten. Kraanwater kunt u indien nodig ontchloren door het minimaal 24 uur in een emmer te laten staan.

Goede ventilatie is erg belangrijk voor een terrarium. In kleinere terraria volstaat in de meeste gevallen de natuurlijke luchtcirculatie die ontstaat als roosters aan voor-onderzijde en aan de bovenzijde zijn geplaatst. In grotere terraria is vaak mechanische ventilatie noodzakelijk. 's Ochtends als de hoofdverlichting wordt ingeschakeld mag er sprake zijn van condensvorming op de voorruit van het terrarium en op de planten, maar in de loop van de ochtend moet dit opdrogen. Gebeurt dit niet, dan is er meestal onvoldoende ventilatie en moeten er extra natuurlijke of mechanische ventilatiemogelijkheden worden aangebracht.

Verzorgen en hanteren

Witlipboomkikkers moeten zo min mogelijk worden gehanteerd. Ze ademen gedeeltelijk via de huid en de olie van mensenhanden en andere daarop aanwezige stoffen kunnen hun huid beschadigen en via de huid opgenomen worden. Bovendien is de soort vrij schichtig en houdt hij er niet van gehanteerd te worden: hanteren leidt snel tot veel stress en het risico op verwondingen is groot. Ze kunnen wel worden gevangen door ze in een bakje te laten springen of lopen zonder ze daarbij met de handen aan te raken. U kunt de kikkers vervoeren in een plastic transportbox met daarin een vochtig stukje mos. Als het vangen in een bakje niet lukt, kunnen ze worden gevangen met twee behandschoende natte handen: pak ze stevig maar voorzichtig vast rond het middel of laat de kikker voorzichtig op de hand zitten, zonder dat hij weg kan springen.

Het water in de waterschaal moet dagelijks verversd worden. Verder moet het terrarium dagelijks geïnspecteerd worden op vervuiling: vervuilde voorwerpen moeten verwijderd, schoongemaakt en weer teruggeplaatst worden. Doe dit bij voorkeur tegelijk met de dagelijkse verversing van het badwater om de kikkers zo min mogelijk te storen. Eens per twee tot drie weken moet het hele terrarium en het gehele interieur schoongemaakt worden. Haal ook de planten in pot uit het terrarium, spoel de bladeren af en verwijder afval van de potgrond. De bovenste vijf centimeter van de aarde in de pot kan maandelijks vervangen worden.

Als voor het terrarium schoonmaak- of desinfectiemiddelen nodig zijn, spoel dan goed na en droog alles goed af om te voorkomen dat de gevoelige kikkerhuid in aanraking komt met chemicaliën. Gebruik, als deze nodig zijn, alleen milde schoonmaak- en desinfectiemiddelen. Was na het werken in het terrarium altijd uw handen met water en zeep.

Voeding

Het natuurlijke voedsel van de witlipboomkikker bestaat voornamelijk uit een variatie aan krekels, vliegen, kevers, spinnen, rupsen, meelwormen, wormen en kleine gewervelden zoals nestmuisjes. Voedseldieren worden bij voorkeur levend aangeboden. Als dode prooien worden gegeven moeten ze met behulp van een voertang worden bewogen, anders herkent de kikker hen niet als voer. Alle voedseldieren moeten altijd bestoven worden met een goed vitaminen- en mineralenpreparaat.

U kunt voedseldieren kopen bij een terrariumzaak. 's Zomers kunt u eventueel zelf insecten vangen: deze vormen een zeer gezonde variatie. Als u levende voedseldieren koopt, mogen deze niet te lang in het doosje blijven zitten, want dan gaat de kwaliteit snel achteruit. Goed gevoede voedseldieren zijn het beste voedsel voor uw kikkers. Gedurende maximaal 1 uur voordat voedseldieren aangeboden worden aan de kikkers moeten ze daarom voedszaam voer krijgen. Vliegen kunnen gevoerd worden met rozenbottelsiroop, krekels met hondenbrokjes en goed gewassen groente, en fruitvliegen met fruit. Zorg ook voor drinkwater.

Het natuurlijke voedsel van de witlipboomkikker is veel rijker en gevarieerder aan voedingsstoffen dan voedseldieren. Bij boomkikkers in gevangenschap kunnen daardoor tekorten ontstaan, bijvoorbeeld aan vitamine D3. Vitamine D3 wordt met behulp van ultraviolet licht uit direct zonlicht

in de huid aangemaakt. Ultraviolet licht dringt echter niet door glas heen. Daarom moet aan dieren in een terrarium vitamine D3 of ultraviolet licht gegeven worden. In de meeste vitaminen- en mineralenmengsels voor terrariumdieren zit vitamine D3. Dit dient ook ter aanvulling van andere vitaminen en daarom wordt meestal gekozen voor bepoedering van prooidieren met een dergelijk mengsel. Over de effectiviteit van vitamine D3 in poedervorm is echter onvoldoende bekend. Het is daarom altijd verstandig om de dieren bloot te stellen aan een lamp die UV-b-licht uitstraalt.

Jonge witlipboomkikkers moeten dagelijks gevoerd worden. Voor hen zijn (fruit)vliegjes, kleine krekels en eventueel mini-meelwormen zeer geschikt. Bij elke voerbeurt moeten deze prooidieren bepoederd worden met een vitaminen- en mineralensupplement.

Volwassen witlipboomkikkers nemen aanzienlijk grotere insecten aan: volwassen krekels, meelwormen, sprinkhanen, regenwormen, kevers, motten, vliegen en rupsen zijn geschikt. Als u meelwormen geeft, kies dan liefst alleen de witte, pas vervelde exemplaren. Deze zijn namelijk beter verteerbaar dan de oudere met hun harde pantser. Voer deze vanwege de lage voedingswaarde niet te vaak! Daarnaast mogen regelmatig pinkies (pas geboren muizen) worden aangeboden.

Volwassen witlipboomkikkers moeten iedere twee tot drie dagen gevoerd worden en altijd moet de maaltijd bepoederd worden met een vitaminen- en mineralensupplement. Zorg ervoor dat uw kikkers niet te dik worden. Een richtlijn voor de hoeveelheid voer is 10 tot 20% van hun eigen lichaamsgewicht per voerbeurt.

Het beste tijdstip om witlipboomkikkers te voeren is het moment dat de hoofdverlichting wordt uitgeschakeld en overgegaan wordt op maanverlichting. De meeste dieren worden echter ook actief als u overdag voert.

Voortplanting

De witlipboomkikker maakt net als andere kikkers een metamorfose door: vanuit een kikkervisje ontwikkelt hij zich tot een kikker.

Het geslachtsonderscheid is te maken op basis van de grootte, vrouwtjes worden groter dan mannetjes. Daarnaast kwaken alleen de mannetjes, hebben mannetjes vaak een ruimere en donkerder gekleurde huid rond de keel en hebben ze paringskussentjes aan de binnenzijde van de duimen. Deze paringskussentjes zijn het hele jaar door aanwezig maar duidelijker te onderscheiden in het paringsseizoen.

De voortplantingstijd is in de lente en de zomer. Na hevige regen of een storm, die in het terrarium nagebootst moet worden met een sproei-installatie, zoeken de mannetjes elkaar op en gaan in hoge takken aan de rand van stilstaand water zitten kwaken om vrouwtjes te lokken. Ze maken daarbij een geluid dat lijkt op de blaf van een grote hond. Er worden tot meer dan 4000 eitjes in klompjes in ondiep water afgezet. De kikkervisjes zijn donkerbruin van kleur met aan weerszijden een crèmekleurige streep. Ze voeden zich met waterplanten en algen. In uitzonderlijke gevallen zitten er wel eens kannibalistische kikkervisjes tussen, deze moeten dan gescheiden worden van de anderen.

De kikkervisjes ontwikkelen zich in ongeveer twee maanden en zodra de metamorfose voltooid is gaan ze op het droge de bomen in. Witlipboomkikkers worden volwassen en geslachtsrijp op een leeftijd van ongeveer zes tot acht maanden.

Ziekten en aandoeningen

Schimmelinfecties, bacteriële infecties en parasitaire darminfecties komen voornamelijk voor bij kikkers die onder verkeerde omstandigheden worden gehouden. Daarnaast kunnen dergelijke infecties in uw terrarium worden geïntroduceerd door de aankoop van nieuwe dieren. Het is daarom aan te raden nieuw aangekochte dieren eerst een paar weken in een quarantainebak te houden voordat u ze bij de andere dieren plaatst. Dieren die uit het wild afkomstig zijn, zijn gevoeliger voor ziekten en kunnen deze bij zich dragen. Om die reden, en vanwege de ethische bezwaren die aan wildvangdieren kleven, is het aan te raden om nakweekdieren te kopen.

De schimmel *Batrachochytrium dendrobatidis* doodt wereldwijd op grote schaal kikkers doordat de huid wordt aangetast. Kikkers zijn voor verschillende levensprocessen afhankelijk van de huid en overleven een infectie meestal niet. Testen op deze ziekte door een dierenarts is mogelijk.

De meeste andere infecties zijn goed te behandelen met medicijnen. Ga daarom als uw kikkers minder actief worden, vermageren, minder eetlust hebben of huidveranderingen of afwijkende ontlasting hebben naar uw dierenarts en zorg dat u zo vers mogelijke ontlasting van de dieren in een potje bij u heeft. U kunt de ontlasting eventueel enige tijd bewaren in de koelkast. Uw dierenarts kan vervolgens de dieren en de ontlasting onderzoeken en het passende medicijn voorschrijven. Wacht niet te lang met een bezoek aan de dierenarts: hoe eerder ingegrepen wordt, hoe groter de kans op genezing.

Door een tekort aan kalk en/of vitamine D3 kan bij terrariumdieren rachitis ontstaan, een aandoening met weke botten die gemakkelijk vervormen en breken. De dieren kunnen dan niet meer goed springen en klimmen en dus geen prooiën meer vangen. Als eenmaal verschijnselen van rachitis zijn ontstaan, is genezing moeilijk, maar in veel gevallen mogelijk. Een goed vitaminen- en mineralenmengsel om de voedseldieren mee te bepoedern, en blootstelling aan UV-b-verlichting, is dus van levensbelang.

Misvormingen bij de metamorfose komen nog wel eens voor, er ontstaan bijvoorbeeld kikkervisjes die helemaal geen of sterk onderontwikkelde voorpoten krijgen. Het vermoeden bestaat dat verkeerde omstandigheden in de kweekbak en verkeerde voeding van de kikkervisjes, inteelt of verkeerde voeding van de ouderdieren hierbij een rol spelen.

Benodigde ervaring

Vanwege zijn schichtigheid, zijn gevoeligheid en de eisen die de witlipboomkikker stelt aan zijn huisvesting en verzorging is deze boomkikker niet erg geschikt voor beginners.

Aanschaf en kosten

Witlipboomkikkers kunt u kopen bij een terrariumspeciaalzaak of bij kwekers. Dieren die uit het wild afkomstig zijn, kunnen ziekten bij zich dragen en zijn bovendien gevoeliger voor ziekten. Om die reden is het af te raden om wildvangdieren te kopen, naast de ethische bezwaren die aan wildvang kleven.

Let er bij de koop op dat de kikkers een levendige indruk maken. De huid moet vochtig en glanzend zijn. Ook mag de huid niet onregelmatig gekleurd zijn (vlekkerig). Kijk bovendien naar de omstandigheden waaronder ze door de verkoper worden gehouden: koop geen dieren uit een vervuilde of overbevolkte bak. Zorg er voor dat u minimaal twee weken vóór de aanschaf van kikkers een volledig ingericht terrarium klaar hebt staan. In die twee weken voorafgaand aan de aanschaf van de dieren moet u het terrarium belichten en bevochtigen zoals u zou doen als er al dieren in zouden zitten. Meet met behulp van thermometers en hygrometers of de temperatuur en

luchtvochtigheid in het terrarium voldoen aan de eisen van de witlipboomkikker. Het duurt namelijk ongeveer twee weken voor het hout vocht heeft opgenomen en het klimaat in het terrarium is gestabiliseerd.

Witlipboomkikkers zijn te koop vanaf enkele tientallen euro's. Een bakje krekels van tien gram kost enkele euro's en een pot vitaminen- en mineralenpoeder van 100 gram om de prooidieren mee te bepoederen kost vanaf tien euro. Voor de aanschaf van een compleet terrarium, inclusief verlichting en verwarming, moet u rekenen op een bedrag van enkele honderden euro's. Terrariumplanten zijn te koop vanaf enkele euro's. Bij de UV-b- en andere lampen moet u er rekening mee houden dat ze regelmatig vervangen moeten worden, aangezien ze per dag een groot aantal branduren hebben. Houd naast de kosten voor de aanschaf en verzorging ook rekening met eventuele dierenartskosten.

Aandachtspunten

- Sluit u aan bij een terrariumvereniging: u kunt er advies inwinnen en ervaringen delen.

Bij het LICG kunt u terecht voor onafhankelijke en betrouwbare informatie over het 'houden van huisdieren'. Door het bieden van deze informatie en het organiseren van campagnes levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

Versie: mei 2012

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl